

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Terje Søviknes

Ref.nr.:
Saksnr.: 16/376
Dato: 02.03.2018

Klage på avslag på søknad om bygging av Øystese kraftverk, Kvam Herad

1. Bakgrunn

Øystese Kraft AS (ØKAS) søkte 20.2.2012 om tillatelse etter vannressursloven til å bygge Øystese kraftverk i Øystesevassdraget med en anslått årlig kraftproduksjon på 63,3 GWh.

BKK Produksjon AS (BKK) søkte 11.6.2012 om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å overføre vann fra Vossadalsvatn i Øystesevassdraget til Svartavatn reguleringsmagasin i Samnangervassdraget. Overføringen ville gi en økt produksjon på 43,3 GWh/år i eksisterende kraftverk i Samnanger. Overføring fra Vossadalsvatn til Svartavatn ville redusere vannføringen i Øystesevassdraget, og medføre at årlig kraftproduksjon i Øystese kraftverk reduseres til 44,3 GWh.

NVE innstilte 14.12.2015 at det ble gitt tillatelse til begge søknadene. Olje- og energidepartementet avsto 28.8.2017 både søknaden fra ØKAS og BKK.

2. Klage

ØKAS klaget i e-post av 14.9.2017 på vedtaket og utdypet klagen i brev av 18.9.2017.

BKK har ikke påklaget vedtaket om avslag på overføringen.

Klagers anførsler

ØKAS anfører følgende:

NVE har anbefalt at prosjektet kan tillates i innstilling til departementet, og har opprettholdt anbefalingen i senere uttalelser. ØKAS mener NVEs positive innstilling har bakgrunn i at prosjektet er tilpasset høgfjells- og rekreasjonsområdet i øvre del, samt at det er tatt hensyn til landskaps- og miljøverdiene i nedre del. ØKAS mener det er spesielt at OED overprøver egen faginstans når det gjelder vurderingen av samfunnsnytte opp mot ulemper. De viser til at det har vært gjort grundige biologiske-, landskaps- og samfunnsmessige vurderinger av NVEs eksperter. Klager stiller spørsmål ved at departementet kan komme til en annen oppfatning enn NVE.

NVE har gjort en samlet vurdering for regionen og har avslått andre prosjekter, med begrunnelsen at kun de samfunnsmessige beste prosjektene skulle kunne realiseres. ØKAS mener deres prosjekt er ett av de prosjektene som kunne realiseres uten for store inngrep.

Prosjektet har vært støttet lokalt av kommune og fylkeskommune og er tilpasset momentene som Fylkesmannen og Øystese Jeger og Fisk har gitt. ØKAS viser til at utløpet for kraftverket er oppstrøms anadrom strekning.

Det er ikke mulig å gå langs elva eller å se de tekniske komponentene fra turstiene i området. Det gjelder også adkomstveien til inntaksområdet.

NVE har vurdert at minstevannføring vil opprettholde de biologiske verdiene og landskaps-eksponeringen av Ørredalsfossen også etter en utbygging. ØKAS vil vurdere ytterligere tilpasninger av slukeevne og minstevannføring i samråd med OED. ØKAS har lagt ved bilde av Ørredalsfossen målt ved vannføring på ca. 1180 l/s, og viser til at middelvannføringen som består av minstevannføring + restfelt i området for Ørredalsfossen i sommerperioden vil utgjøre ca. 1120 l/s etter en eventuell utbygging.

Vassdraget er i dag ikke fritt for tekniske inngrep i nedre del, og ØKAS er uenig i at vassdraget er uberørt fra fjord til fjell. Det er i området fra Fitjadalen og opp til høgfjellet det er kvaliteter å ta vare på. Det er derfor grunneierne i vassdraget bare har omsøkt nedre del.

Uttalelsene fra Bergen og Hordaland Turlag går mot overføring til Samnanger. Klager finner ikke argumenter mot utbygging nedstrøms Fitjadalen.

3. Departementets vurdering

I vurderingen av klagen kan klageinstansen prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. I konsesjonsbehandlingen etter vassdragslovgivningen skal miljøkonsekvensene av tiltaket vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der fordelene ved utbygging av fornybar energi avveies mot ulempene, herunder i form av eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet. Det vises her til prinsippene i naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8-12. Kunnskapsgrunnlaget som klagebehandlingen bygger på, er supplert med klagedokumentene sammenholdt med det som lå til grunn for departementets vedtak av 28.8.2017.

Til anførselene om at departementet med avslaget går imot NVEs anbefaling og overprøver egen faginstans i vurderingen av samfunnsnytte opp mot ulempe, vil departementet bemerke at Kongen i statsråd er tillagt myndighet til å gi konsesjon til vassdragsregulering og for utbygginger med årlig produksjon større enn 40 GWh NVE står for den forberedende konsesjonsbehandlingen av melding, høring mv. før innstilling oversendes til Olje- og energidepartementet med NVEs innstilling. Departementet som konsesjonsmyndighet tilrettelegger saken for Kongen i statsråd gjennom ny høring, innhenter ytterligere utredninger om det må til, og foretar en samlet avveining før det legges fram en tilråding. Tilrådingen utarbeides på bakgrunn av søknaden, NVEs innstilling, berørte fagdepartementers og regionale og lokale myndigheters syn i tillegg til synspunkter fra miljøorganisasjoner, grunneierlag og rettighetshavere, samt departementets egne vurderinger. Deretter fattet Kongen i statsråd vedtak om utbygging og regulering i form av en kongelig resolusjon.

Vedtak om avslag fattes av Olje- og energidepartementet med klageadgang til Kongen i statsråd. At departementet i sluttbehandlingen av saken står fritt til å komme til en annen konklusjon enn NVE er i tråd med at departementet er vassdragsmyndighet med kompetanse til å gi avslag i saker over 10 MW.

Som overordnet konsesjonsmyndighet er ikke departementet bundet av den innstilling som NVE har gitt. Departementet skal foreta en samlet avveining av alle de forskjellige hensyn som skal vurderes før vedtak fattes.

Klager peker på at prosjektet var godt tilpasset verdiene i høyfjellet. Departementet er enig i dette, og viser til at det var BKKs søknad som medførte ulemper for verdiene i øvre del av vassdraget. Når det gjelder virkningene for nedre del la departementet til grunn at søker hadde tatt hensyn til landskaps- og miljøverdiene i prosjektutformingen. Departementet fant i imidlertid at det var usikkert om de avbøtende tiltakene var tilstrekkelige til å avbøte de negative virkningene, og kom til at fordelene ikke var større enn ulempene.

Når det gjelder klagers anførsler om vurderingen av samlet belastning for regionen, er det er relevant at NVE har avslått andre prosjekter i regionen. Departementet ser det derimot ikke slik at Øystese kraftverk er ett av de prosjektene som kan realiseres uten for store inngrep. Departementet vil her vise til at fossesprøytsonen og bekkekløfta i Ørredalsfossen har stor verdi, og at en utbygging vil medføre fare for at noen av de mest fuktavhengige sårbare artene ville reduseres eller forsvinne. Departementet mener derfor det var grunn til å avslå søknaden om bygging av Øystese kraftverk av hensyn til den samlede belastningen for de berørte rødlisteartene og naturtypene fosseeng og bekkekløft.

Til opplysningene om at både kommune og fylkeskommune støttet prosjektet, har departementet merket seg at Kvam herad gjennomgående har vært positiv til en utbygging av nedre del av vassdraget, og at prosjektet var tilpasset noen av innspillene fra Fylkesmannen og Øystese Jeger og Fisk, ved at inntaksplasseringen var justert og utløp lå oppstrøms anadrom strekning. Departementet vil påpeke at Hordaland fylkeskommune opprinnelig støttet utbygging av begge prosjektene, men endret oppfatning og gikk imot begge prosjektene for å ivareta Øystesevassdraget fra fjell til fjord. I tillegg uttalte Fylkesmannen til departementet at prosjektet burde avslås på grunn av dokumenterte forekomster av truede arter og naturtyper og nye konsekvensvurderinger av naturmangfoldet.

ØKAS peker på at det er ikke mulig å gå langs elva eller å se de tekniske komponentene fra turstiene i området. Det gjelder også adkomstveien til inntaksområdet. Departementet viser til vedtaket der departementet har oppgitt at "det går heller ingen turstier langs vassdraget" og "elva ikke er synlig fra vegen på grunn av topografien og tett vegetasjon". I vurderingen av inngrepets konsekvenser på landskap er det ikke de tekniske komponentene departementet har vektlagt, men konsekvensen fraføringen av vann vil ha for landskapskvalitetene. Departementet har pekt på at de negative konsekvensene for landskap er større for Ørredalsfossen enn for inntaksområdet, og viser til at Ørredalsfossen oppleves som en mektig foss, spesielt ved store vannføringer. Fraføringen av vann vil medføre at fossens vannføring reduseres betydelig.

Klager viser til at minstevannføringen samt bidraget fra restfeltet ifølge NVE vil opprettholde de biologiske verdiene og landskapseksponeringen av Ørredalsfossen også etter en utbygging. Departementet vil peke på at NVE i innstillingen har ment at minstevannføring har liten betydning som avbøtende tiltak for de rødlistede mose- og lavartene i fossesprøytsonen. NVE mente at utbygging av Øystese kraftverk ville kunne medføre skade på rødlistearter og naturtyper, og at enkelte rødlistearter kan forsvinne fra vassdraget. Dette gjelder særlig artene i fossesprøytsonen ved Ørredalsfossen. NVE konkluderte med at fordelene likevel var større enn ulempene. Departementet har kommet til en annen konklusjon, og funnet at det var grunn til å avslå søknaden om bygging av Øystese kraftverk av hensyn til den samlede belastningen for de berørte rødlisteartene og naturtypene fosseeng og bekkekløft. Klager har ikke lagt frem nye opplysninger om virkningene av minstevannføringen som gir grunn til å endre departementets vurdering.

Klager vil se på ytterligere tilpasninger av slukeevne og minstevannføring i samråd med departementet. Departementet har ikke tatt stilling til ytterligere tilpasning av slukeevne og minstevannslipp i klagebehandlingen. Eventuelle alternativer av slik karakter er ikke omsøkt, og dermed ikke en del av klagesaken.

En av anførselene til ØKAS er at vassdraget i dag har mange tekniske inngrep i nedre del. Klager er derfor uenig i at vassdraget er uberørt fra fjord til fjell, og mener det er i området fra Fitjadalen og opp til høgfjellet det er kvaliteter å ta vare på. Departementet vil her peke på at det er selve vannstrengen som i hovedsak må anses som urørt, ved at det der ikke er tyngre tekniske inngrep eller fraføring av vann. At det i nedbørfeltet i nedre del finnes tekniske inngrep er departementet kjent med, bl.a. fra befaringen samt beskrivelsene i konsekvensutredning mv.

4. Konklusjon

Saken er tilstrekkelig opplyst til at vedtak kan fattes i tråd med de saksbehandlingskrav som forvaltningsloven setter.

Det er opp til vassdragsmyndighetene å vurdere tiltakenes konsekvenser ut fra kriteriene i vassdragsreguleringsloven § 5.

Vassdragsreguleringsloven ble endret med ikrafttreden 1. januar 2018. Vannkraftverk med årlig produksjon over 40 GWh skal nå behandles etter vassdragsreguleringsloven. Ettersom Øystese kraftverk har en årlig produksjon på over 40 GWh, skal klagen behandles etter vassdragsreguleringsloven.

Etter gjennomgang og behandling av klagen kan ikke departementet se at saken står i en annen stilling nå enn da departementet fattet vedtak 28.8.2017. Departementet vil peke på at klagen i hovedsak omhandler de samme momenter som har inngått i vassdragsmyndighetens vurderinger.

Departementet opprettholder vurderingen av at de samfunnsmessige fordelene ved utbygging av Øystese kraftverk er mindre enn de skader og ulemper som påføres natur og miljø eller andre allmenne interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 5.

Departementet tilrår at klagen fra Øystese Kraft AS ikke tas til følge.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

Klage fra Øystese Kraft AS på Olje- og energidepartementets vedtak av 28. august 2017 om avslag på søknad om tillatelse til bygging av Øystese kraftverk i Øystesevassdraget i Kvam herad. Klagen tas ikke til følge.